

QISHLOQ HUDUDLARINI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Saburova Nasiba Rozumovna

Tashkent Axborot Texnologiyalar Universiteti "Malumotlar uzatish tizimi va tarmoqlari" kafedrasida assistenti

email: saburovanasiba309@gmail.com

ARTICLE INFORMATION	ABSTRACT
Volume: 1 Issue: 7 DOI: https://doi.org/10.55439/INSURE/vol1_iss7/a23	<i>Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida Qishloq hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy tuzilishi asosiy xizmatlardan foydalanishi hamda iqtisodiy infratuzilmaning imkoniyatlari keltirilgan. Shuningdek, qishloq joylarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi hamda iqtisodiy o'sishining zarurati ifodalangan.</i> <i>Bu muammolarni hal qilishda qishloq ho'jaligining turmush darajasi, iqtisodiy imkoniyatlari va umumiy farovonligini oshirishga qaratilgan turli strategiya va tadbirlarni o'z ichiga olgan ko'p qirrali yondashuvlarni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, qishloq ho'jaligini samarali usullarini o'rganishni va amalga oshirishni nafaqat ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar, balki barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlash va mintaqaviy tafovutlarni kamaytirishning strategik majburiyati hisoblanadi. Maqolada qishloq hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga qaratilgan tahlil asosida taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.</i> <i>Qishloq ho'jalik iqtisodiyoti, YAIM, makro iqtisodiy ko'rsatkichlar, ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar, qishloq xo'jaligi innovatsiyasi, qishloq ho'jalik infratuzilmasi, ijtimoiy ta'minot dasturlari.</i>
KEYWORDS	

Kirish (Introduction/Введение)

O'zbekistonda qishloq hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish ko'p qirrali vazifa bo'lib, kompleks va aniq maqsadli yondashuvni taqozo etmoqda. O'zbekistonda so'nggi yillarda qishloq xo'jaligini rivojlantirish masalalarini hal etishda salmoqli yutuqlarga erishgan bo'lsa-da, takomillashtirish uchun hali yetarlicha imkoniyatlar mavjud. Mamlakatimizda qishloq xo'jaligi iqtisodiyot tarmoqlarining tayanchi bo'lib kelmoqda. Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda O'zbekiston Xitoyning "Bir belbog', bir yo'l" loyihasining bir qismi bo'lib, Xitoy va Yevropa davlatlari o'rtasida transport yo'lagini yaratishga qaratilgan. Ushbu loyiha doirasida Xitoy va O'zbekiston o'rtasida qishloq xo'jaligi sohasida hamkorlik yo'lga qo'yilib, asosiy e'tibor infratuzilmani rivojlantirish va eksport-import faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan [1]. Geografik axborot tizimlari (GIS), O'zbekiston qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini tahlil qilish, aholi zichligi, sug'oriladigan yerlar va qishloq xo'jaligi yalpi daromadi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganishda muhim vazifalardan biri bo'lib kelmoqda [2].

Zamonaviy dehqonchilik texnikasini o'zlashtirish, ekinlarni diversifikatsiya qilish, ilmiy-tadqiqot va ishlamalar sarmoya kiritish orqali qishloq xo'jaligi innovatsiyalarini rag'batlantirishni haqiqatan ham hosildorlikni oshirishga, oziq-ovqat xavfsizligini yaxshilashga va qishloq aholisining daromadlarini oshirishga xizmat qiladi. Qishloq xo'jaligi sub'yektlari, jumladan, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik ushbu sanoatni mustahkamlashda va qishloqlardagi mayda fermerlar farovonligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi [3]. Mahsulot va jarayon innovatsiyasi, marketing va tashkiliy innovatsiyalar, ijtimoiy innovatsiyalar qishloq xo'jaligi innovatsiyalarining muhim cheklovlarga ega bo'lsa-da, qishloq xo'jaligi va jamiyat uchun ijobiy natijalar bermoqda [4]. Qishloq xo'jaligida, sun'iy intellekt, energiya tejamar texnologiyalar kabi innovatsion texnologiyalardan foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va xalqaro raqobatbardoshlikni ta'minlashda

muhim rol o'ynaydi [5,6]. Shuningdek, ushbu sohadagi texnologik innovatsiyalar oziq-ovqat xavfsizligiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda, chunki ular tarmoqni modernizatsiya va yuksaltirishga xizmat qilmoqda.

Mavzuga doir adabiyotlar tahlili (Literature review, Анализ литературы).

Qishloq xo'jaligini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish so'nggi yillarda ko'plab xorijlik va mahalliy olimlarning dolzarb mavzusi bo'lib bormoqda. Xorijlik olimlar Volkova, N. V va boshqalar qishloqlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida texnologik uskunlarni yangilab borishi katta ahamiyatga ega ekanligini ilmiy tadqiqotlarida ta'kidlab o'tgan [7]. Yo'l tarmoqlarining mavjudligi qishloq joylarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sir qiluvchi muhim omil ekanligi aniqlangan. Xorijlik olim I. Opera ko'ra qishloq ho'jaligini muhim xizmatlardan foydalanishning pastligi, malakali ishchi kuchining yetarli emasligi va infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi kabi muammolarni hal qilish zarurligini ta'kidlagan [8].

U.M. Ujvaning fikricha qishloq joylarda bandlikni oshirish asosiy vazifa bo'lib bunga erishish yo'li sifatida yashil iqtisodiyotni joriy etish taklif qilgan [9]. Olimning tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki qishloq joylarda bandlikni oshirishning bir qancha strategik yo'nalishlarini taklif etadi, jumladan, ishsiz fuqarolarni o'z biznesini boshlashini qo'llab-quvvatlash, ta'lim va kasbiy tayyorgarlikni yaxshilash, yashil iqtisodiyot orqali kichik va o'rta biznesni rivojlantirish, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini ko'paytirish, mehnat bozorida nomutanosibliklarni bartaraf etishga zamin yaratadi. Yashil iqtisodiyot qishloqlarda bandlikni oshirishning muhim tarkibiy qismi sifatida taklif etilmoqda, chunki u yangi ish o'rinlarini yaratadi va qishloq aholisini ish bilan ta'minlash sohasini kengaytirishiga sabab bo'ladi. Bundan tashqari, M.A. Volokhovaning fikricha qishloq xo'jaligini rivojlantirish, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, soliq sohasini tartibga solish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish qishloqlarni

rivojlanishning muhim mexanizmi hisoblanadi [10]. Rahoveanu A. T va boshqalar qishloq iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, kooperatsiyani rivojlantirish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash ham qishloqlarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni samaradorligini asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi deb ta'kidlagan [11].

Eksportda qishloq xo'jaligini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning o'rni katta. Ichki va tashqi savdoning rivojlanishi qishloqlarning ijtimoiy-iqtisodiy farovonligi va har tomonlama rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi [12,13]. Qishloq hududlari, ayniqsa, agrar sektorning eksport salohiyati barqaror rivojlanishning "lokomotivi" hisoblanadi [13,14]. Qishloqlardan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksport qilish mintaqaviy agrosanoat majmualari va alohida qishloq hududlarini o'sishiga yordam beradi [15,16]. Ijtimoiy kapitalni rivojlantirish va qishloq joylarda raqamlashtirishdan foydalanish ham qishloqlarni rivojlantirish va ularning jahon bozorida raqobatbardoshligini oshirishning muhim omillaridan biridir [17,18].

Tadqiqotni amalga oshirishda foydalanilgan usullar (Methods/Методы).

Tadqiqotda ilmiy abstraksiyalash, guruhlash, qiyoslash, retrospektiv va istiqbolli, empirik tahlil va boshqa usulblardan foydalanildi. Maqolada ilmiy abstraksiyalash usuli qishloq hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'sirini va zarurati asoslandi.

Shuningdek, qishloq hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'sirini iqtisodiy tahlili usullaridan foydalangan holda ishlab chiqilgan.

Olingan natijalar (Resulrs/Результаты).

Olib borilgan tahlillar natijasida milliy iqtisodiyotda qishloq hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'sirini kelgusi yillardagi istiqbolli o'sish dinamikasi ko'rsatib berilgan. Shu bilan birga, qishloq hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga miliy iqtisodiyotga to'siq bo'layotgan holatlar hamda ularni bartaraf etish yo'llari asoslab berilgan.

Tahlillar (Analysis/Анализ).

O'zbekistonda qishloqlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi mamlakat farovonligi, barqarorligi va iqtisodiy o'sishida muhim o'rin tutadi. Respublika aholisining salmoqli qismi qishloqlarda istiqomat qilganligi sababli, qishloq hududlarining farovonligi mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy ahvoriga bevosita ta'sir etadi. Unga ko'ra O'zbekistonda qishloq xo'jaligi taraqqiyotining ahamiyatini o'rganib, uning qashshoqlikni bartaraf etish, qishloq xo'jaligi barqarorligi, mintaqaviy muvozanat va milliy taraqqiyotga ta'sirini yoritadi.

Qishloq xo'jaligi sektori O'zbekiston yalpi ichki mahsulotida muhim o'rin tutib kelmoqda. Ayniqsa, paxta an'anaviy ravishda asosiy ekin bo'lib, O'zbekiston jahonda eng yirik ishlab chiqaruvchilardan biri hisoblanadi. Shuningdek, qishloq xo'jaligi mamlakatining eksport daromadiga asosiy hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, hukumatning qishloq xo'jaligi eksportini diversifikatsiya qilishga qaratilgan so'nggi tashabbuslari meva-sabzavot va qayta ishlangan qishloq xo'jaligi mahsulotlari bozorlarini rivojlantirishga, O'zbekistonning jahon qishloq xo'jaligi savdosidagi mavqecini yanada oshirmoqda. Mamlatimizda qishloq xo'jaligini kengaytirish va modernizatsiya qilish uchun ulkan salohiyat mavjud. Barqaror dehqonchilik amaliyotini qo'llash, texnologiyalarni joriy qilish va davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish O'zbekiston qishloq xo'jaligi iqtisodiyotining barcha imkoniyatlarini ishga solishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunga kelib O'zbekistonda qishloq xo'jaligining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ahamiyati quyidagi chizmada keltirib o'tilgan (1-rasmga qarang).

1-rasmga ko'ra Qishloq xo'jaligining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi milliy iqtisodiyotda xususan, qishloqlarda yashovchi aholining turmush tarziga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Qishloq xo'jaligi aholining asosiy qismi uchun daromad manbai bo'lib qolmoqda, bu esa dehqonchilik, chorvachilik va agrobiznesda ish bilan ta'minlash imkonini beradi. O'zbekiston qishloq xo'jaligi infratuzilmasi, texnologiyalari va inson kapitaliga investitsiya kiritish orqali hosildorlikni oshirishi, daromadlarini ko'paytirishga va qishloq aholisining turmush darajasini oshirishiga olib keladi.

Agrar sohasidagi fermer xo'jaligining imkoniyatlarini kengaytirish, bozorlarga kirish imkoniyatlarini oshirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish orqali O'zbekistonda qashshoqlik darajasini pasaytirishda va ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni rivojlantirishga olib keladi. Mikromoliyaviy dasturlar, qishloq xo'jaligini kengaytirish xizmatlari va qishloqlarni rivojlantirish loyihalari kabi tashabbuslar aholining zaif

qatlamlarini qashshoqlik tsiklidan qutulish uchun zarur bo'lgan resurslar

1-rasm. O'zbekistonda qishloq xo'jaligining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ahamiyati

va yordam bilan ta'minlashiga olib keladi.

Qishloq xo'jaligini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish O'zbekiston aholisining oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va o'sib borayotgan aholining to'g'ri ovqatlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Barqaror dehqonchilik amaliyotlari, irrigatsiya infratuzilmasi va hosildan keyingi boshqaruvga sarmoya kiritib, O'zbekiston qishloq xo'jaligi samaradorligini va iqlim o'zgarishiga chidamliligini oshirishi mumkin.

Mintaqada qishloq xo'jaligining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi qishloq va shahar aloqalarini mustahkamlaydi, hududlarning mutanosib rivojlanishi va iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi. Qishloq xo'jaligi mahsuldorligi oshishi bilan ortiqcha mahsulotlarni shahar markazlariga olib borish, oziq-ovqat ta'minoti zanjirlarini qo'llab-quvvatlash, oziq-ovqat narxlarini pasaytirish va shahar iqtisodiyotini rag'batlantirishga olib keladi.

Bundan tashqari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash tarmoqlari va qo'shilgan qiymatga ega qishloq xo'jaligi mahsulotlariga investitsiyalar, ish o'rinlarini yaratilishi va qishloq joylarda sanoatlashirishni rag'batlantirishi, shahar migratsiya bosimini yumshatishiga olib keladi.

Ekologik barqarorlik qishloq xo'jaligini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish ekologik barqarorlikka mos ravishda olib borilishi zarur. Qishloq xo'jaligini muhofaza qilish amaliyotini qo'llash, agroekologik yondashuvlarni targ'ib qilish va qayta tiklanadigan energiya yechimlariga sarmoya kiritish orqali O'zbekistonda agrar sektorda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ko'maklashgan holda ekologik xavflarni yumshata oladi.

Shuningdek tadqiqotimizda O'zbekistonda qishloq xo'jaligining 2018-2023 yillarda asosiy ko'rsatkichlari keltirilgan (1-jadvalga qarang).

1-jadval

O'zbekistonda qishloq xo'jaligining 2018-2023 yillarda asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi

Ko'rsatkichlar	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Qishloq xo'jaligi ekinlari ekin mavdoni, ming gektar	3396,0	3309,4	3396,1	3340,6	3353,3	3763,0
Qishloq xo'jaligi mahsuloti, ming so'm	187425,6	216283,1	250250,6	303415,5	345191,7	404648,6
shu jumladan:						
dehqonchilik	98406,4	111904,8	123858,8	152130,4	177962,7	202679,1
chorvachilik	89019,2	104378,3	126391,8	151285,1	167229,0	201969,5
Qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarishining o'sish sur'ati, o'tgan yilga nisbatan foizda	100,2	103,3	102,7	103,9	103,6	103,9
shu jumladan:						
dehqonchilik	95,8	104,8	103,2	104,3	103,8	104,2
chorvachilik	105,7	101,6	102,1	103,5	103,3	103,7

1-jadvaldan ko'rish mumkinki 2018 yildan 2023 yilgacha bo'lgan davrda O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda sezilarli tendentsiyalar kuzatildi, bunda dehqonchilik, chorvachilik va qishloq xo'jaligi ekinlari maydonlarida o'ziga xos holatlar yuzaga kelgan. Tahlil qilingan davrda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish dinamikasini o'sish sur'atlarini va O'zbekiston qishloq xo'jaligi iqtisodiyotining asosiy tarmoqlaridagi tendentsiyalarni boshqaradigan asosiy omillari shular jumlasidandir.

2018-2023-yillarda O'zbekistonda fermerlik sohasi sezilarli o'sish dinamikasini namoyish qilgan. Bu o'sishni turli omillar, jumladan, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini rag'batlantirish, urug'lik va o'g'it kabi resurslardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash hamda zamonaviy dehqonchilik texnikasini targ'ib qilishga qaratilgan davlat siyosati bilan bog'liqdir. Bundan tashqari, irrigatsiya infratuzilmasi va suvni boshqarish

tashabbuslariga investitsiyalar, ekin yetishtirishda hosildorlik darajasini oshirishga zamin yaratgan.

Dehqonchilik faoliyatining kengayishi, ayniqsa, oziq-ovqat xavfsizligi va ichki iste'mol uchun zarur bo'lgan bug'doy, arpa, sholi kabi asosiy ekinlarni yetishtirishda yaqqol namoyon bo'ldi. Mexanizatsiyalashning kuchayishi, ekinlarning yuqori mahsuldor navlarini o'zlashtirish va agrotexnika qoidalarining takomillashtirilishi, O'zbekiston dehqonchilik tarmog'ida qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishning yanada oshirdi, bu esa qishloq xo'jaligi hosildorligi va barqarorligining ijobiy tendentsiyasini aks ettirgan.

Chorvachilik sektori tahlil qilingan davrda sezilarli o'sish tendentsiyasini ko'rsatdi. O'zbekistonning keng yaylovli maydonlari va qulay agroiklim sharoiti chorvachilik uchun keng imkoniyatlar yaratib, chorvachilikni qishloq xo'jaligi iqtisodiyotining ajralmas qismiga aylantirmoqda. Ushbu sohada o'sishni hayvonlarning sog'lig'ini saqlash, naslchilik amaliyoti va em-xashak ishlab chiqarishni yaxshilashga qaratilgan tashabbuslar bilan bog'lash mumkin.

Chorvachilik, jumladan parrandachilik, qoramol va qo'ychilikning kengayishi O'zbekistonda go'sht, sut va tuxum yetishtirishning ko'payishiga olib kelmoqda. Chorvachilikning qo'shilgan qiymat zanjirini rivojlantirish, veterinariya xizmatlariga sarmoya kiritish va xususiy sektor ishtirokini rag'batlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash ushbu sohaning o'sishi va modernizatsiyasini ta'minlashda muhim rol o'ynadi va shu orqali uning qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishga qo'shgan hissasi va qishloq aholisi turmush farovonligini oshirishga xizmat qildi.

2018-2023-yillarda dehqonchilik va chorvachilikning o'sishi bilan bir qatorda qishloq xo'jaligi ekinlari maydonlarida ham ijobiy tendentsiya kuzatildi. Bu kengayish qishloq xo'jaligi yerlaridan foydalanish samaradorligini oshirishda, ekinlarni diversifikatsiya qilishda rag'batlantirish va foydalanilmayotgan yoki shudgorlangan yerlar salohiyatidan foydalanishga qaratilgan sa'y-harakatlarni aks ettiradi. Hukumatning yer islohoti, yerlarni mustahkamlash va irrigatsiyani rivojlantirishga qaratilgan tashabbuslari ekin maydonlarini kengaytirishga xizmat qilgan.

Ekinlarni diversifikatsiya qilish, jumladan, meva, sabzavot va texnik ekinlar kabi yuqori baholi ekinlarni an'anaviy asosiy mahsulotlar bilan bir qatorda yetishtirish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini salmog'ini oshirishga va fermerlarning daromad olish imkoniyatlarini ko'paytirishga xizmat qildi. Bundan tashqari, qishloq xo'jaligi va agro o'rmon xo'jaligini muhofaza qilish kabi barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotlarini qo'llash tuproq salomatligini, suv samaradorligini va umumiy ekotizim barqarorligini yaxshilashga yordam berdi va O'zbekistonda o'simlikchilikning uzoq muddatli barqarorligini ta'minladi.

References:

1. Lin L. Liu Lin. Analyzing the experience of China and Uzbekistan in the industry of agriculture. – 2023.
2. Rakhmonov S., Rakhmonov K., Bozarov I. Geovisualization of agricultural economic indicators //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – T. 386. – C. 04009.
3. Mukti G. W., Kusumo R. A. B., Charina A. KOLABORASI PEMERINTAH DAN SWASTA: SEBUAH UPAYA UNTUK MEMPERKUAT INOVASI PETANI SKALA KECIL DI INDONESIA //Mimbar Agribisnis: Jurnal Pemikiran Masyarakat Ilmiah Berwawasan Agribisnis. – 2023. – T. 9. – №. 1. – C. 308-327.
4. Nanseki T., Nguyen T. L. Agricultural Innovation and Its Impacts on Farming and Rural Welfare //Agricultural Innovation in Asia: Efficiency, Welfare, and Technology. – 2023. – C. 1-31.
5. Anna, Maryna., O., I., Yur. (2023). Innovative technologies in ensuring the international competitiveness of agricultural enterprises. Проблеми системного підходу в економіці, doi: 10.32782/2520-2200/2023-2-3
6. Maxmudov, S. (2024). O'ZBEKISTONDA EKSPORT HAJMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI ARDL MODEL ASOSIDA EKONOMETRIK TAHLILINI BAHOLASH. // Страховой рынок Узбекистана, 1(6), 11–15. извлечено от <https://insurance.tsue.uz/index.php/journal/article/view/91>
7. Volkova, N. V. (2023). Rural Area Access to the Road Network as a Factor in Socio-economic Development. In Complex Social Systems in Dynamic Environments: Advanced Theories, Innovative Methods, and Interdisciplinary Research Results (pp. 753-767). Cham: Springer International Publishing.
8. Iulia, Oprea., ;, N., (MARIN), ILIE., Vlad, Constantin, Turcea. (2022). Socio-economic structure consolidation of rural areas. doi: 10.24818/cafee/2020/9/17
9. УЖВА А. М. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ РЕГІОНУ //Український журнал прикладної економіки та техніки Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology. – 2022. – C. 188.
10. ВОЛОХОВА М. А. Учредители: Министерство сельского хозяйства РФ //АПК: ЭКОНОМИКА, УПРАВЛЕНИЕ. – №. 8. – C. 102-108.
11. Rahoveanu A. T., Rahoveanu M. M. T. Socio-economic development prospects of rural areas in the context of application of LEADER program in Romania. – 2013.
12. Grekov A. N. et al. World trade and its impact on the socio-economic development of rural areas //European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. – 2022.

Xulosa (Conclusion, Заключение).

Tadqiqotga ko'ra milliy iqtisodiyotda qishloq xo'jaligi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni o'rganish bo'yicha olib borilgan tahlillar va xulosalar natijasida quyidagi taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

1.2018 yildan 2023 yilgacha O'zbekistonda dehqonchilik, chorvachilik va qishloq xo'jaligi ekinlari maydonlarida sezilarli o'sish kuzatildi. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishidagi ushbu ijobiy tendentsiyani rivojlantirishda davlat siyosati, infratuzilmaga investitsiyalar va zamonaviy qishloq xo'jaligi amaliyotini joriy etish muhim rol o'ynadi.

2.Oldinga siljish, bu yutuqlarni qo'llab-quvvatlash va oshirish qishloq xo'jaligidagi tadqiqotlar va innovatsiyalarga doimiy sarmoya kiritishni, institutsional salohiyatni mustahkamlashni hamda qishloq xo'jaligini inklyuziv va barqaror rivojlantirish strategiyalarini ilgari surishni talab qiladi. 2018-2023-yillarda kuzatilgan o'sish sur'atlariga asoslanib, O'zbekiston o'zining qishloq xo'jaligi sektorini yanada mustahkamlashi, qishloqlar turmush darajasini oshirishi, milliy oziq-ovqat xavfsizligi va iqtisodiy farovonligiga hissa qo'shgan.

3.Qishloq infratuzilmasini, jumladan, yo'llar, sug'orish tizimlari, omborxonalar va bozor infratuzilmasini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini, bozorlarga kirishni va qiymat zanjirini rivojlantirishni osonlashtirish uchun juda muhimdir. Hukumat va manfaatdor tomonlar qishloq xo'jaligi hududlarining to'liq salohiyatini ochish uchun infratuzilmaga investitsiyalarga ustuvor ahamiyat berishlari kerak.

4.Kichik fermerlar va qishloq tadbirkorlari uchun moliya va kreditlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish investitsiyalarni rag'batlantirish, hosildorlikni oshirish va qishloq xo'jaligi innovatsiyalarini rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Moliya institutlari, hukumatlar va rivojlanish agentliklari qishloq jamoalarining o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirilgan moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarni, jumladan, mikromoliya, qishloq xo'jaligi krediti va sug'urta sxemalarini ishlab chiqishlari muhim ahamiyat kasb etadi.

5.Texnologik innovatsiyalarni, jumladan, aniq qishloq xo'jaligi, raqamli dehqonchilik vositalari va agrotexnologik yechimlarni qamrab olishi qishloq xo'jaligi amaliyotlari va qiymat zanjirlarini oshirishga olib keladi. Davlat dasturlari asosida, ilmiy muassasalar va xususiy sektor hamkorlari tegishli texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantirishlari, bilimlarni oshirishga yordamlashishiva qishloq xo'jaligi sohalarida duch keladigan muayyan muammolarni hal qilish uchun tadqiqot va ishlanmalarni qo'llab-quvvatlashlari kerak.

13. Махмудов, С. (2022). ИҚТИСОДИЙ ТИЗИМДА ЛОГИСТИКА СОҲАСИНИНГ РОЛИНИ БАҲОЛАШ. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 23(4), 296–307. https://doi.org/10.55439/ECED/vol23_iss4/a600
14. ВОЛОХОВА М. А. Учредители: Министерство сельского хозяйства РФ //АПК: ЭКОНОМИКА, УПРАВЛЕНИЕ. – №. 8. – С. 102-108.
15. Махмудов, С. (2023). ЛОГИСТИКА ТИЗИМИДАГИ КОРХОНАЛАРНИНГ МОЛИЯВИЙ ФАОЛИЯТИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛЛАРНИНГ ЭКОНОМЕТРИК ТАҲЛИЛИ. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 24(2), 392–403. https://doi.org/10.55439/ECED/vol24_iss2/a63
16. Vorobyeva N. et al. Flour Export as a Factor of Sustainable Development of Rural Areas: Problems, Prospects //International Conference on “Advances in Management, Business and Technology toward Sustainable Development”. – Cham : Springer International Publishing, 2022. – С. 124-131.
17. Podgorskaya S., Schitov S. The role and importance of social capital in rural development //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2021. – Т. 273. – С. 08072.
18. Джалилов, . Ф., & Махмудов, . С. (2022). МАКРОИҚТИСОДИЙ ЖАРАЁНЛАРДА ЭКСПОРТНИ БАҲОЛАШДА ИМПОРТ АМАЛИЁТЛАРИ ВА ЛОГИСТИКА ХИЗМАТЛАРИНИНГ ТАЪСИРИ. *Economics and Innovative Technologies*, 10(6), 191–202. https://doi.org/10.55439/EIT/vol10_iss6/a20..